

Det kongelige finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:

Vår ref.:16/00526-3

Dato: 10.03.2016

Høringssvar NOU 2015:14 Bedre beslutningsgrunnlag bedre styring

Viser til Finansdepartementet sitt brev av 01.12.2015, og høring av NOU 2015/15 Bedre beslutningsgrunnlag, bedre styring.

Universitetet i Stavanger ønsker med dette å besvare høringen og viser til vedlagt mail 26. februar og svar 1. mars om at vi fikk utsatt høringssvarfristen til 10. mars.

Her følger våre innspill til høringen.

Beslutninger i Staten

Bærekraft er nevnt svært mange ganger, men i betydning, økonomisk eller finansiell langsiktig bærekraft. Når det gjelder bærekraft i miljømessig og klimamessig forstand er det kun to hederlige unntak, side 78, Plan og bygningsloven og side 88 vedr statsbudsjettet. Det paradoksale er at dersom ikke klima og miljø bærekraften, er tilstede, er heller ikke den langsiktige økonomiske eller finansielle bærekraften tilstede. Dette elementet bør fremheves mer når vi snakker om bedre beslutningsgrunnlag og styring.

Vi mener også at konsekvenser av investeringer for Staten i et langsiktig perspektiv bør fremheves. Se dette i sammenheng med for eksempel empiriske erfaringer av hva investeringen i vannkraft i Norge har gitt av velstand og inntekter, samt også våre investeringer innen olja, etter at politikerne bestemte seg for at Norge skulle bli en oljenasjon. Hva kan vi lære av dette? Det er nevnt at for eksempel investeringer kan bli vektet for mye, for eksempel «The Golden Rule» og de negative konsekvensene som følge av dette i Storbritannia. Men altså ikke vektet like mye gode eksempler på at investeringer for fremtiden har vært viktig og fornuftige, som våre investeringer i vannkraft, olja, jernbane og annen infrastruktur, som er grunnlaget for velferdssamfunnet vi har i dag. Perspektivet om motkonjunkturpolitikk kunne også vært en del av saken. Denne diskusjonen burde vært mer nyansert og balansert i NOUen.

Dersom beslutninger tas på annet grunnlag enn det økonomiske er det nevnt at det skal beskrives og omtales. Men vektlegging av bærekraft i annen forstand enn økonomisk bærekraft er ikke uttrykkelig nevnt. Det burde stå noe i en slik NOU at dette faktisk skal vektlegges fremfor kun det økonomiske perspektivet, som er fokus her. Dette er et viktig signal om beslutninger og styring som politikerne bør formidle og som ellers er tilstede i stor grad i den norske og internasjonale debatten.

Når det gjelder beslutninger om hvilke prosjekter som skal prioriteres bør en også ha med i vurderingene gjennomføringsevnen i et makroperspektiv i Staten, men også hvilke prosjekter som kan gjennomføres i virksomhetene i et mikroperspektiv. Vi tilstreber at de mest optimale beslutninger skal tas, samtidig vet vi at vi verden aldri er perfekt. Det vil være synd dersom et prosjekt som ikke er realiserbart på kort eller lang sikt, bli valgt, mens andre prioriterte og viktige prosjekter som er realiserbare, må vike plassen. Spesielt dersom disse kunne gitt store samfunnsøkonomiske positive virkninger. Mulig dette momentet kunne vært mer fremhevet i forhold til vurderingene av beslutningsprosessene i Staten.

Overordnede statlige budsjett- og regnskapsprinsipper

Vi synes det er fornuftig at det tilrådes periodiserte regnskaper på virksomhetsnivå, mens det overordnede statsregnskapet følges opp etter kontantregnskapet. Det er nok også fornuftig at det gis unntak ut fra en kostnads- nytte betraktning, vedrørende innføring av obligatorisk rapportering etter periodiserte regnskaper. Tross alt bør best mulig beslutningsgrunnlag og styring ha fokus og ikke nødvendigvis hvilke regnskapsprinsipper som skal følges. Gode beslutninger og styring kan også være tilstede i en virksomhet som rapporter etter kontantregnskap og vice versa.

Det er viktig at vi begrenser dobbeltrapportering så langt det lar seg gjøre, selv om det er valgt periodisering på virksomhetsnivå og kontantregnskapet på overordnet nivå.

Informasjon til Stortinget om kostnader og gevinster ved investeringer og reformer

Bedre informasjon, mer samfunnsøkonomiske analyser, livssyklusberegninger, investering, vedlikehold og driftskostnader er fornuftige tilrådninger i forhold til at vi skal velge de viktigste investeringene som skal prioriteres.

At en ikke skal kunne «snike» i køen med for eksempel forskutteringer ved privat finansieringsordninger, som det tilrådes i NOUen bør kanskje nyanseres noe. Spesielt i tilfeller der dette er prosjekter som kanskje uansett er prioriterte. Drivkraften i samfunnet og i det private er også en viktig kraft som vi skal sette pris på ikke nødvendigvis se på som bare «å snike i køen».

Skille drift og investeringer

I NOUen tilrådes at det er gode nok ordninger vedrørende å skille drift og vedlikehold. Vi er enige i dette. Vi mener at elementet at investeringer er mulig å variere i forhold til konjunktorene ikke kom tydelig nok frem i NOUen. Slike aktivitetsendringer vil ikke nødvendigvis lede til varige økt aktivitet i Staten, mens midler til drift vil kunne binde budsjetter i mange år frem i tid, jamfør stillingsvernet i Staten. Dette er nevnt i NOUen, men spesielt i disse tider kunne det kanskje vært fremhevet noe mer at dette er viktige i statlig styringsinstrumenter og viktige grep som Staten har muligheter til, siden vi snakker om bedre beslutninger og bedre styring.

Som nettobudsjettert virksomhet setter vi stor pris på at vi kan beholde midler fra et år til et annet uten at vi trenger å ta «haste investeringer». Dette mener vi leder til at vi tar bedre og mer rasjonelle beslutninger. Samtidig har vi fortsatt stort fokus på ettårs perspektivet i budsjettildelingene, som påvirker våre beslutninger og styring.

Rasjonell fremdrift

Som det fremheves i NOUen er manglende økonomisk rasjonalitet ofte ikke knyttet til «økonomistyringen», men mer forhold som i større grad er knyttet til beslutningssystemer. En styrking av beslutningsprosessene og grunnlaget for beslutninger høres derfor fornuftig ut med fokus på kostnadsstyrt prosjektplanlegging i staten. Vi regner med at dette ikke bare innbefatter kostnadsstyring og omfangskontroll av statlige prosjekter i planleggings- og beslutningsfasen, men også prosjektstyringen, kostnadskontroll og omfangskontroll etter at prosjektene er vedtatt. Mer fokus på rasjonell fremdrift når investeringer skal tas støtter vi.

Flerårige budsjetter

Når det gjelder flerårige budsjetter ønsker vi som virksomhet størst mulig langsiktig forutsigbarhet, men forstår også dilemmaet i forhold til at politikere og Staten må kunne gjøre justeringer alt etter hvordan samfunnet endrer seg.

Virksomhetsregnskap etter statlige regnskapsstandarder (SRS)

Vi støtter tilrådning om at vi skal tilstrebe at SRSene gjøres obligatoriske innen 2019 i Staten. Som NOUen tilrår skal det være tilbøyelighet for å gi unntak og det støtter vi. Best mulig beslutninger og styring i Staten er tross alt er det viktigste, ikke nødvendigvis valget av regnskapsprinsipp. Viktig at ledelsen og virksomhetene involveres i disse beslutningene.

Med hilsen

Eli Løvaas Kolstø
Økonomi- og virksomhetsstyingsdirektør

Erlend Kristensen
Controller

Saksbehandler: Erlend Kristensen, tlf.: 51833017

Dokumentet er elektronisk godkjent